

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės mero
2024 m. liepos 12 d.
potvarkiu Nr. M-802

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Tukas“
direktoriaus
2024 m. liepos 15 d.
įsakymu Nr. V - 151

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „TUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė, todėl kiekvienam vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką. Vaikas pasaulį pažįsta kaip naują ir jį atranda keisdamas, todėl vaikystės aplinkoje yra svarbu kartu kurti, žaisti ir bendrauti. Vaikai pasižymi lakia vaizduote, magišku, simboliniu mąstymu, linkę fantazuoti, stebėti, tyrinėti, kurti įvairias situacijas, kartu ir modeliuoti, eksperimentuoti, vaidinti. Visapusiškai skatinama ankstyvoji vaikų draugystė, gebėjimas dirbti grupelėmis, kooperuotis, bendradarbiauti, veikti bendrai ir individualiai. Vaikai aktyvūs, kupini energijos ir nuolat siekiantys pasinerti į pažinimo paslaptis. Jie mokosi būti savarankiški, atsakingi, ugdo gebėjimą suprasti suaugusiuosius ir juos supančią aplinką. Susitarimai tarp vaikų ir suaugusiųjų bei kartu kuriamos taisyklės padeda formuotis atsakomybės jausmui. Skatinamas aktyvus vaikų dalyvavimas įvairiose veiklose, palaikoma jų iniciatyva, išklausoma nuomonė.

Programa remiasi konstruktyvizmo ir sociokultūrinės raidos teorijomis bei STEAM ugdymo(si) strategija. Ankstyvojo amžiaus vaikas natūraliai domisi jį supančiu pasauliu, aktyviai veikia, tyrinėja, kuria, bando, tikrina, mokosi žaidžiant ir bendradarbiaujant. Taigi vaiko holistinis pasaulio suvokimas yra palanki prielaida svarbiam STEAM ugdymo(si) principui – gamtamokslinio, matematinio, inžinerinio, technologinio, meninio ugdymo integracijai. Vaikai per įvairias sąveikas plėtoja savo mąstymą ir glaudžiai bendradarbiauja su suaugusiais ir bendraamžiais. Mokytojas ugdymo(si) procese yra nuolat stebintis, besimokantis, drauge su vaikais kuriantis generuojančias aplinkas.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės. Vaikas ugdomas ir ugdo(si) per visą buvimo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dieną, atliepiančią prigimtines vaiko galias, sudarant tam palankias sąlygas. Ugdymą(si) lopšelyje-darželyje „Tukas“ grindžiančios vertybės:

Vaiko orumas - autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.

Vaiko gerovė - vaikų gerovės pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Saviraiškos laisvė - kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.

Lygiavertis dalyvavimas - sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese pašalinant ugdymosi kliūtis.

Lygiateisiškumas ir teisingumas - vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi.

Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei - atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas - pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas.

Kultūrinis tapatumas - pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save, kaip savo šalies kultūros dalyvį bei kūrėją ir priimti kitų kultūrinį savitumą.

Vaikų poreikiai. Lopšelyje-darželyje „Tukas“ ugdomi 1,5 - 6 metų vaikai. Įstaigoje veikia 11 grupių. Grupės formuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių. Ugdymo įstaigą lanko vaikai iš įvairiausių šeimų - gretas papildoma užsieniečiai, mokosi specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintys vaikai.

Kiekvienas vaikas - bręstanti asmenybė, turinti savo individualius ir socialinius poreikius. Vaikams svarbu būti mylimiems, jie nori būti suprasti ir gerbiami. Visa ugdymo(si) programa orientuota į vaiką ir jo poreikių (žaidimo, saugumo, komunikavimo, pažinimo džiaugsmo, draugysčių, kūrybinės saviraiškos, judėjimo) tenkinimą.

Žaidimo poreikis - kiekvienas vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais bei kitais grupėje ir lauke esančiais daiktais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Esant poreikiui į žaidybines situacijas ištraukia suaugusieji, kurie padeda vaikams auginti žaidimo gebėjimus.

Saugumo poreikis - kuriama aplinka, kurioje kiekvienas vaikas galėtų jaustis saugiai: užmegzti artimą ryšį su juo besirūpinančiais suaugusiais žmonėmis bei vaikais. Siekiama, kad vaikas jaustų, jog jo poreikiai bus patenkinti. Vaikai mokomi laikytis susitarimų, žaidimo ar kitos veiklos metu saugoti save ir kitus.

Komunikavimo poreikis - vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus. Dalinamasi su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir neverbalinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.).

Pažinimo džiaugsmo poreikis - kuriamos sąlygos skatinančios vaikų smalsumą, įgalinančios vaikus tyrinėti aplinką visais savo pojūčiais. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

Draugysčių poreikis - jaustis priimamam, jausti bendrumą su kitais, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Kuriamą ugdymo(si) aplinką, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti ir veikti drauge.

Kūrybinės saviraiškos poreikis - kuriamos ir sudaromos sąlygos spontaniškoms, kryptingoms veikloms, kurios skatina atskleisti vaikų gabumus ir saviraišką.

Judėjimo poreikis - sudarytos palankios sąlygos vaikams laisvai ir nevaržomai judėti: laiptuoti, vaikščioti, šokinėti, ropoti, šliaužti, lipti aukštyn, karstyti. Mokytojai užtikrina, kad vaikas galėtų saugiai tenkinti savo judėjimo poreikį.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Lopšelio-darželio bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų (globėjų) poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu. Įstaiga yra atvira vietos bendruomenės poreikiams bei tradicijoms dalyvaudama mikrorajono bendruomenės renginiuose, šventėse. Tėvai (globėjai) ir pedagogai nuolat ieško naujų bendradarbiavimo formų, kartu rūpinasi vaikais, kalbasi apie jų problemas, džiaugsmus. Bendradarbiaudami su šeima pedagogai šeimą įtraukia į aktyvų bendravimą su grupe, nes tai viena iš pagrindinių sąlygų, nulemiančių vaikų ugdymo(si) sėkmę.

Šeimos ir lopšelio-darželio „Tukas“ personalo tarpusavio pasitikėjimas kuriamas nuo pirmų susitikimų. Siekiama, kad šeimos nuolat jaustųsi darželio bendruomenės dalimi. Visų mūsų atsakomybė abipusė, ikimokyklinė įstaiga ir šeima tampa ugdymo(si) proceso partneriais. Ugdymas grindžiamas aktyvia partneryste, konfidencialumo nuostatomis. Mokytojai ir specialistai siekia užtikrinti, kad vaikų ugdymas darželyje ir namuose būtų tęstinis ir nuoseklus. Tėvams (globėjams) siūloma aktyviai įsitraukti į veiklas ir projektus, kartu su vaikais vykdyti įvairias užduotis. Siekiant palengvinti vaikams adaptacijos darželyje laikotarpį, parengta savita „Adaptacijos sistema“, kuri padeda tiek naujiems vaikams, tiek naujiems tėvams (globėjams) spręsti adaptacijos problemas.

Pagrindiniai tėvų (globėjų) poreikiai ikimokyklinėje įstaigoje yra susiję su vaiko gerove ir ugdymu. Mūsų bendruomenėje išskiriami šie tėvų (globėjų) poreikiai:

Saugios ir palaikančios aplinkos poreikis - tėvai (globėjai) nori, kad jų vaikai būtų saugūs ir kad įstaiga užtikrintų psichologinį komfortą bei materialinę gerovę.

Atviro dialogo poreikis – tėvai (globėjai) vertina galimybę bendradarbiauti su pedagogais ir įstaigos vadovais, siekiant geriausio vaiko ugdymo(si) rezultato.

Įsitraukimo poreikis – tėvai (globėjai) nori būti informuoti ir įtraukti į vaiko ugdymą(si), kad prisidėtų prie sėkmingo mokymo(si) proceso.

Kūrybinės laisvės ir individualumo poreikis – tėvams (globėjams) labai svarbu, kad vaikai turėtų galimybę išreikšti savo unikalumą, kurti, tyrinėti ir mokytis savo tempu.

Lopšelio-darželio bendruomenė yra atvira kaitai, siekia geresnės ugdymo(si) kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui. Lopšelio-darželio bendruomenės sutarimu įstaigoje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos. Bendruomenėje svarbūs šie poreikiai:

Profesinės kompetencijos tobulinimo poreikis - mokytojai, nuolatos siekia tobulinti savo profesines žinias, įgūdžius, dalyvauja mokymuose, seminaruose, konferencijose. Dalinasi gerąja darbo patirtimi su kolegomis.

Individualizuoto požiūrio į ugdytinius poreikis - mokytojams svarbu pastebėti ir suprasti kiekvieno vaiko ugdymo(si) procese kylančius sunkumus, tinkamai parinkti mokymo(si) metodus ir priemones.

Komunikacijos poreikis - svarbus efektyvus bendravimas ir dialogas tarp mokytojų, ugdytinų, tėvų (globėjų) ir kitų švietimo dalyvių.

Regiono ypatumai. Lopšelis-darželis „Tukas“ įsikūręs ramioje miesto vietoje, tarp nuosavų namų ir kelių daugiabučių. Šalia įstaigos yra Kalniečių parkas, Čechėnijos aikštė, Kalniečių mikrorajono poliklinika, Kauno miesto rajono savivaldybė, Kauno rajono greitosios pagalbos stotis, prekybos centras „Savas“, bankų kompleksas. Gyventojų paplitimas aplink darželį nėra didelis.

Mokyklos savitumas. Lopšelyje-darželyje „Tukas“ vadovaujama tradicinio ugdymo paradigma: ugdymas organizuojamas integruojant įvairius ugdymo(si) metodus, būdus ir formas atitinkančius bendruomenės lūkesčius, tenkinant pagrindinius vaiko poreikius žaisti ir bendrauti. Įstaigoje labai svarbi vaikų emocinė patirtis, todėl ikimokyklinėse grupėse integruojama „Kimochis“ socialinių ir emocinių įgūdžių programa. Veiklų metu vaikai mokosi būti empatiški, suprasti esančius, skatinami kalbėti ir išreikšti savo vidinį pasaulį.

Vaikų ugdymo(si) aplinką sudaro vidaus ir lauko erdvės. Grupėse kuriama saugi, šiuolaikiška, moderni ir funkcionali aplinka. Ugdymo(si) erdvės modeliujamos, keičiamos, turtinamos, orientuojantis į vaikų amžių, jų poreikius, gebėjimus, ugdymo(si) prioritetus, tikslus bei uždavinius. Grupių erdvės, baldai, daiktai išdėstyti racionaliai, kad vaikas galėtų laisvai, kūrybiškai veikti, mokytojas galėtų matyti ir girdėti kiekvieną vaiką. Vaikų poreikiams įstaigos viduje yra įkurtos edukacinės erdvės - žaidimų kambarys „Pasakų šalis“, „Kūrybinės dirbtuvės“. Įstaigos koridoriaus erdvėse suteikta galimybė liesti ir tyrinėti priemones: eksperimentavimas su blizgančiais gelių paviršiais, atspindžių stebėjimas veidrodžiuose, smulkiosios motorikos lavinimas (veiklos panelės: „Krokodilas“, „Pilis“, „Bitutė“). Lauko aplinka - dinamiška, stimuliuojanti mokymą(si), skatinanti mąstymą, kūrybiškumą. Visos darželio grupės turi individualią žaidimų teritoriją su saugiomis, spalvingomis, šiuolaikinėmis priemonėmis. Lauko teritorijoje yra įkurtos edukacinės erdvės „Natūrali pieva“, „Vabalininkas“, „Sliėkynas“.

Lopšelyje-darželyje „Tukas“ vykdoma projektinė veikla, kuri apima įvairiausias sritis. Visą

bendruomenę įtraukiantis projektas „Daržininkystė“ vykdomas jau kelerius metus. Projekto metu puoselėjama vaikų meilė gamtai, ugdomas atsakomybės ir pareigos jausmas, telkiama bendruomenė, stiprinami jos ryšiai.

Kauno lopšelyje-darželyje „Tukas“ taikoma STEAM ugdymo strategija vaikų patirtinėse veiklose, plėtojant vaikų pažinimo kompetenciją gamtos ir tikslųjų mokslų srityse. STEAM ugdymas vertingas, nes skatina kūrybiškumą, lavina kritinį mąstymą, plečia mokymo(si) ribas, integruoja įvairias disciplinas, ruošia iššūkiams. Tradicinė veikla grupėje keičiama į tyrinėjimus netradicinėje erdvėje. Tai – ir formų, dydžių, medžiagų būvių, spalvų tyrinėjimas, ir naujų kūrimas, jas maišant, tirpinant. Tai – ir aplinkoje randamų daiktų pažinimas juos ardant, konstruojant, perkonstruojant, projektuojant ir sprendžiant kylančias problemas ir t.t. Įvertinus septynias STEAM pagrindines sritis susijusias su mokymu, ugdymo(si) programomis, vertinimu, darbuotojais, vadovavimu mokyklai, mokyklos socialiniais ryšiais ir mokyklos infrastruktūra, 2023 m. gegužės mėn. įstaigai suteiktas „STEAM School Label competent“ ženklelis.

Sisteminė ir ilgalaikė programinė veikla užtikrina darnų ryšį tarp sveikatos, išsilavinimo ir vystymosi. 2019 m. gruodžio 10 d. Nacionalinio sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo ir aktyvių mokyklų veiklos koordinavimo komisija įvertinusi Kauno lopšelio-darželio „Tukas“ sveikatos stiprinimo programą, priėmė sprendimą pripažinti sveikatą stiprinančia mokykla, o 2023 m. gegužės mėn. įvertinus veiklą – aktyvia mokykla. Bendruomenės nariai, kuria fiziniam aktyvumui palankią aplinką ir integruoja fizinį aktyvumą į kasdienį gyvenimą. Įstaigoje kuriama fizinė aplinka, skatinanti fizinį aktyvumą ir formuojanti fizinės veiklos visiems kultūrą.

Vienas iš veiksnių, padedančių pedagogams tobulėti – gerosios patirties sklaida, bendravimas ir bendradarbiavimas su kitomis institucijomis. Lopšelio-darželio „Tukas“ socialinių partnerių tinklas nuolat plečiasi. Šiuo metu glaudžiai bendradarbiaujame su VDU Atžalyno progimnazija, Kauno Martyno Mažvydo progimnazija, Kauno Aleksandro Stulginskio mokykla, Kauno Paparčio pradinė mokykla, Kauno rajono Jonučių lopšeliu-darželiu.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Organizuojant ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą(si) vadovaujamosi šiais pagrindiniais principais:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos. Siekiama sudaryti palankias sąlygas kiekvieno vaiko maksimaliai galių plėtotei.

Žaismės principas. Žaismingumas yra neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas - svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą. Vadovaujamosi supratimu, kad išplėtotą vaiko socialinę ir emocinę kompetenciją didžia dalimi nulemia vaiko sėkmę bendruomenėje, įvairiose gyvenimo ir veiklos srityse.

Integralumo principas. Siekiama sudaryti palankias ugdymui(si) sąlygas kiekvieno vaiko visuminiam/integraliam - fiziniam, protiniam, dvasiniam – ugdymui(si). Kuriama edukacinė aplinka, skatinanti integralią visų vaiko kompetencijų plėtotę įvairiose ugdymo(si) srityse.

Įtraukties principas. Ugdymas planuojamas ir organizuojamas lanksčiai atsižvelgiant į besikeičiančius vaiko individualius poreikius, interesus. Pedagoginės sąveikos metu siekiama atliepti vaiko ugdymo(si) situaciją, sudaromos sąlygos pasiekti sėkmę.

Kontekstualumo principas. Ugdymo(si) turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais jos pokyčiais, aktualijomis. Ugdymas organizuojamas orientuojantis į vaiko patirtį, besikeičiančius interesus ir poreikius. Siekiama, kad vaiko ugdymo(si) patirtys būtų jam prasmingos, aktualios ir įdomios.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiančiam vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimams ar kūrybiniais procesams, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku atspindi jo veikimo patirtis per emocinę raišką ir įvairias veiklas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Partnerystė su šeima, kuriant ugdymo(si) procesą, yra vaiko sėkmingo ugdymo(si) sąlyga. Partnerystė su ikimokyklinio ugdymo grupių bendruomenės nariais ir socialiniais partneriais orientuota į vaiko gerovės ir visuminio ugdymo(si) užtikrinimą. Bendradarbiavimas ir pedagoginė sąveika grindžiama pagarba, tolerancija, pasitikėjimu ir atsakomybe. Siekiama užtikrinti aktyvų tėvų (globėjų) dalyvavimą ugdymo(si) procese, priimant su vaiko ugdymu ir ugdymu(si) susijusius sprendimus.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

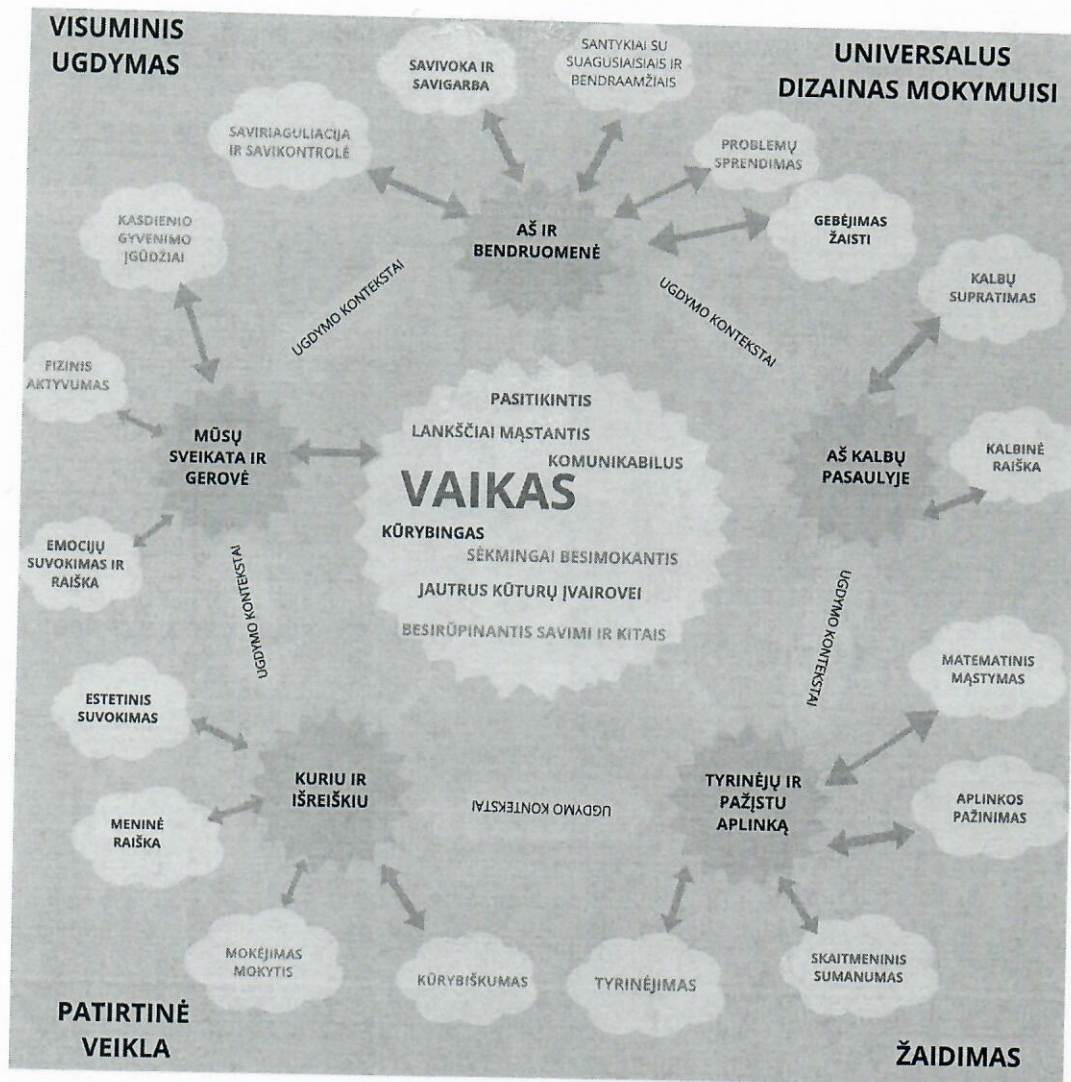
Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Sukurti dinamišką, į vaikų interesus orientuotą mokymo(si) aplinką, tikslingai parenkant ir integruojant ugdymo(si) kontekstus.
2. Kurti ir stiprinti efektyvią tėvų ir įstaigos partnerystę, atsižvelgiant į vaikų, tėvų ir bendruomenės poreikius, siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko gerovę ir sėkmę.
3. Įgyvendinti universalios dizaino prieigos principus, siekiant sukurti visiems vaikams prieinamą, įtraukią ir palankią ugdymo(si) aplinką, kuri atitiktų jų individualius poreikius ir gebėjimus.
4. Stimuluoti vaikų pažinimo ir kūrybinius mąstymo gebėjimus per aktyvų dalyvavimą patirtinėse veiklose ir žaidybinėse situacijose.
5. Skatinti ir stebėti individualius pasiekimus ir pažangą, siekiant identifikuoti vaikų stiprybes, užtikrinant visapusišką asmenybės raidą ir pasirėmimą tolesniam mokymui(si).
6. Kurti bendrą mokymo(si) kultūrą, taikant veiksmingas pedagogines sąveikas, atitinkančias vaikų mokymo(si) stilių ir poreikius, išlaikant atviro dialogo principą su šeima, švietimo pagalbos specialistais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių (kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis), kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Atsižvelgiant į ugdomas vaiko galias (pasitikintis, lanksčiai mąstantis, komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, jautrus kultūrų įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais), pateikti pasiekimai sugrupuoti į stambesnius blokus ir aiškiai matomos sąsajos su penkiomis ugdymo(si) turinio sritimis („Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“). (žiūrėti 1 pav. „Kauno lopšelio-darželio „Tukas“ konceptualus modelis“).

1 pav. Kauno lopšelio-darželio „Tukas“ konceptualus modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo(si) turinys ir procesas. Vaikų ugdomoji veikla yra vientisas procesas. Jis neskaidomas į atskiras sritis ir vyksta integruotai. Ugdymas grindžiamas kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika, taikomi spontaniško ugdymo(si) būdai pasinaudojant ugdymo(si) procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikant vaikų iniciatyvas, parūpinant priemonių. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas plėtojant pasiekimų sritis. Ugdymo(si) turinys - tai ką siūlys vaikas ir ką siūlysimė vaikui, kad jis ugdytų(si) numatytas vertybines nuostatas, gebėjimus, įgytų būtiną gyvenimo patirtį. Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo programą, ugdymo(si) turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų galių augimą, sudarytas pagal pasiekimų sritis. Ugdymo(si) pasiekimų sritys išdėstytos pagal vaiko galias (pasitikintis, lanksčiai maštantis, komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, jautrus kultūrų įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais). Šios septynios galios apima aštuoniolika pagrindinių ugdymo(si) pasiekimų sričių (žiūrėti 2 pav. Vaiko galių ir pasiekimų sričių

šąsaja). Sritys išskirtos siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymo(si) ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymo(si) ypatumus.

VAIKO GALIOS						
PASITIKINTIS	LANKSČIAI MĄSTANTIS	KOMUNIKABILUS	KŪRYBINGAS	SĖKMINGAI BESIUGDANTIS	JAUTRUS KULTŪRŲ ĮVAIROVEI	BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS VAIKAS
PASIEKIMŲ SRITYS						
Savivoka ir savigarba.	Matematinis mąstymas.	Kalbų supratimas.	Meninė raiška.	Mokėjimas mokytis.	Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais.	Savireguliacija ir savikontrolė.
Emocijų suvokimas ir raiška.	Skaitmeninis sumanumas.	Kalbinė raiška.	Gebėjimas žaisti.	Tyrinėjimas.	Aplinkos pažinimas.	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.
			Estetinis suvokimas.	Problemų sprendimas.		Fizinis aktyvumas.
				Kūrybiškumas.		

2 pav. Vaiko galių ir pasiekimų sričių sąsaja

Kiekvienoje ugdymo(si) pasiekimų sričių nurodoma vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai, ir ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Ugdymo(si) gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymo(si) situacijos (spontaniškos, vaikų sumanytos veiklos, mokytojų inicijuojamos, pasiūlytos veiklos, veiksena). Mokytojas pasinaudodamas ugdymo gairėmis pats kuria ir įgyvendina ugdymo(si) turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius. Sudarant ugdymo(si) turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas.

PASITIKINTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba	<p>Vertybinė nuostata – pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</p> <p>Esminiai gebėjimai: pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą – https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiūri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais. • Pastebi savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumus ir skirtumus. • Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. • Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais. • Žaidybinėse situacijose kalba apie šeimą ir grupę, jaučiasi bendruomenės narys. • Žino savo amžių ir lytį. Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą, aprangą. • Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena. • Dalyvauja grupės veiklose: pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose.

	content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 6-7).	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, garsiai ploti, tyliai pakuždėti, paglostyti draugą ir t.t.). • Drauge su kitais vaikais žaidžia įvairius stalo žaidimus, kurie moko išlaukti eilės, išklausti draugo.
Emocijų suvokimas ir raiška.	<p><i>Vertybinė nuostata</i> - domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą</i> https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 4-5).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas, žaidžia su nuotaikų kortelėmis. • Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. • Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. • Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. • Supykęs mėgina taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus (pučia pyktį, spaudžia žaisliuką, plėšo popieriukus, ištrepsi liūdesį ir t.t.), siūlo juos kitiems. • Dalyvauja pokalbiuose, akcijose apie jausmus (pvz.: „Mano emocijos“, „Savaitė be patyčių“, „Balionų draugystė“, „Susipažinimo traukinukas“ ir t.t.). • Išbando pačių bendraujant atrastus draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus. • Inicijuoja bendrus žaidimus imituojančius gyvenimiškas situacijas, perteikiant pagrindines emocijas. • Tyrinėjant įsimena pagrindines emocijas, supranta iš ko jos atsiranda ir kaip galima jas valdyti. • Vaidina emocijų situacijas (draugystės, pykčio, pavydo), spėlioja draugo emocijas.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		
<p>Ugdymo kontekstas: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Parenka veiklas bei žaidimus, kartu žaidžia, vaidina. Išgyvena veikimo laiką drauge, tačiau tuo pačiu kantriai stebi ir laukia, kol vaikai plėtos žaidimo eigą patys. Ugdytojai siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, padedančius suvaldyti neigiamų emocijų raišką. Mokytojas ugdo vaikų gebėjimą suvokti save, savo augimą ir savo galimybes, padeda nukreipti impulsus, padeda rasti išeitį iš keblios situacijos ir įveikti sunkumus. Skatina vaikus kalbėti apie tai, kas yra gerai, o kas blogai (pvz: pokalbiai apie jausmus „Kai aš laimingas“, „Kai jaučiu pavydą“, „Kai jaučiuosi piktas“, „Koks aš šiandien?“), kalbama apie gėrį, laimę (aptariamąs situacijos, kuriose vaikai jautė baimę, pyktį ar džiugesį).</p> <p>Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimai, eksperimentai, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, savireguliaciją plėtojančios žaidimai, pokalbiai, diskusijos apie jausmus.</p>		

LANKŠČIAI MAŠTANTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Matematinis mąstymas	Vertybinė nuostata - nusiteikęs pažinti pasaulį jam	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi įvairiomis formomis, dydžiais ar spalvomis išsiskiriančiais daiktais.

	<p>suprantamais matematiniais būdais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 11-12).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Susipažįsta su įvairiomis formomis (apskritimas, trikampis, kvadratas, stačiakampis ir t.t.) ir pastebi jas artimiausioje aplinkoje – saulė panaši į skritulį, namo stogas – į trikampį. • Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. • Atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. • Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. • Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. • Keičia savo ar daikto padėtį erdvėje, ar daro ką nors tam tikra seka (pvz.: žaidimas „Trečias bėga“, „Daryk taip, kaip Jonelis daro“ ir t.t.). • Matuojant atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojami vienu ar keliais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, piršto storiu, lazdele ir t.t.). • Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. • Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. • Modeliuoja gyvenimiškas situacijas, kurių metu reikalinga skaičiavimo ir skaičių žymėjimo patirtis, pasidaryti pinigų (gamina eurus, euro centus). Žaidžia parduotuvę arba įsivaizduoja, jog reikia pasikeisti pinigų banke į smulkesnius ir pan.
<p>Skaitmeninis sumanymas</p>	<p>Vertybinė nuostata - nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 13).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Spaudo, liečia, purto ir kt. išmėgina žaislų veikimo principus siekdamas efekto. • Žaidžia su aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. • Naudoja paprastas programėles interaktyvioje lentoje piešiniams sukurti. • Žino ir grupės draugams parodo, kaip paleisti video medžiagą. • Atlieka įvairias užduoteles planšetėje (skaičiavimo, spalvų pažinimo, gyvūnų grupavimo ir t.t.). • Klausio interaktyvių pasakų, atliepia jas. • Aktyviai dalyvauja žaidžiant žaidimus su interaktyviosiomis grindimis. • Pasirenka (mokytojo padedamas) ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.
<p>Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai</p>		
<p>Ugdymo kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Mokytojas stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas skaitmeninį turinį. Ugdymo(si) turinio pajvairinimui naudoja išmaniąsias bitutes ir planšetes. Moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, supažindina su realios ir skaitmeninės aplinkos atvaizdais. Padeda ieškoti informacijos. Grupės aplinkoje sudaro sąlygas naudotis</p>		

įvairiais skaičiavimo būdais. Organizuoja veiklą, kurioje dalyvaudami vaikai įgyja supratimą apie ilgio, tūrio, masės matavimo priemones. Formuojamas ir plečiamas vaiko žodynas, reikalingas dalinantis idėjomis apie daiktų dydžių santykius („šiek tiek didesnis“, „truputį mažesnis“, „didžiausias“, „mažiausias“ ir kt.). Domimasi, ką vaikai veikė vakar, kalbamasi apie tai, kas bus rytoj.

Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimai, eksperimentai, pokalbiai, diskusijos, IT taikymas (fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, įvairių užduočių sekų atlikimas interaktyvioje lentoje), STEAM.

KOMUNIKABILUS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas	<p>Vertybinė nuostata – domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 14-15).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, reaguoja į neverbalinę raišką. • Supranta įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas reikšmes. • Domisi raidėmis, tekstu, rašytinės kalbos elementais ir simboliais. • Klausosi įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, juos apibūdina ir perteikia skirtingais raiškos būdais. • Supranta amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.
Kalbinė raiška	<p>Vertybinė nuostata - nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 15-16).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laikosi elementarių kalbinio bendravimo normų. Vartoja mandagumo žodžius. • Deklamuoja, pasakoja, atpasakoja, apibūdina, kuria, diskutuoja, aiškina taikydamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones. • Dalinasi patirtimi, norais, pasiūlymais. • Komunikuoja paprastomis rašytinės raiškos formomis, kuria ženklus, simbolius, kopijuoja žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą. • Atsižvelgia į bendravimo tikslą ir situaciją. • Atsižvelgiant pagal amžių kalba vientisais ar sudėtiniais sakiniais, taisyklingai taria kalbos garsus.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai		

Ugdymo kontekstas: kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Pedagogas organizuoja įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaikų kalbinę raišką ir tarpusavio bendravimą. Sudaro palankias sąlygas kūrybiniam dialogams, kurių metu ugdoma vaizduotė, skatinamas spontaniškas kalbėjimas. Kalbiniai gebėjimai ugdomi visos dienos metu bendraujant su vaiku, žaidybinių veiklų metu ar sprendžiant įvairias iškilusias situacijas. Mokytojas sudaro palankią aplinką vaikų ir kitų bendruomenės narių bendravimui, skatina vaikus pasitikėti savimi, bendraujant su kitais, reikšti jausmus, mintis, ketinimus žodžiais. Pedagogas grupėse įrengia bibliotekėles, skaitymo ir ramybės kampelius, sudaro galimybes vaikams naudotis skaitmeniniu turiniu, padedančiu pažinti rašto simbolius. Mokytojas planuoja išvykas į biblioteką, skatina dalyvavimą projektinėse veiklose, gilinant supratimą apie skirtingas pasaulio šalis.

Ugdymo(si) būdai: pokalbiai-diskusijos, taikomas „Minčių lietaus“ būdas, ritmikos pratimai (žodžių ir judesių sujungimui) vaidybiniai žaidimai, individualūs aptarimai, kuriamos pasakos bei istorijos, didaktiniai stalo žaidimai, IKT (bendradarbiaujant projektinėse veiklose eTwinning platformoje, pristatymams ir video medžiagos pateikimui apie kitą šalį, rašymo pradmenų skatinimui).

KŪRYBINGAS VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Meninė raiška	<p>Vertybinė nuostata - domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p> <p>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 18-19).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naudoja įvairias menines priemones tapant, atliekant įvairius darbelius (piešia įvairia technika: guašu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis. Kuria ant netradicinių paviršių: audinio, stiklo, plėvelės, aplikuoja mozaikos principu). • Išmėgina modeliną, plastiliną, „slaimą“ konstruojant ir lipdant įvairias formas. • Eksperimentuojant susipažįsta su pagrindinėmis spalvomis, atranda naujų spalvų kūrimo būdus. • Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles draugams, šeimos nariams. • Klauso įvairių muzikos kūrinų, mėgina atkartoti vaikiškų dainelių tektus. • Judesį susieja su muzika, ritmu, nuotaika. Dainuoja ir ploja vardų ritmus, žaidimus, skanduotes, skaičiuotes. • Išmėgina muzikinių instrumentų skambesį, atskiria instrumentų garsus. • Grodami susipažįsta su įvairiais garso išgavimo būdais – mušimu, pūtimu, braukimu. • Improvizuoja su muzikos instrumentais, patys kuria instrumentus iš antrinių žaliavų. • Laisvai šoka ir kuria šokio judesius, patiriant džiugių emocijų.
Gebėjimas žaisti	<p>Vertybinė nuostata - nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p>Esminiai gebėjimai: individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. • Jungia du - tris jau matytus žaidybinius veiksmus į paprastą veiklą. • Kuria neįtikėtinus pasakojimus, juos interpretuoja ir vertina. • Pasakos ar istorijos perteikimui naudoja vaizdines priemones: pieštukines, pirštines lėles ir t.t.

	<p>taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. <u>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 26-27).</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimo siužetą ir pasirinkto personažo vaidmenį. • Žaidžiant naudoja įvairią gamtinę medžiagą, konstravimo elementus. • Sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupes ir plėtoja žaidimą. • Apžiūrinėja vaizduojamą daiktą, savo sumanymą ir fantaziją atskleidžia draugams. • Vaidina įvairias žinomas pasakas (pvz.: „Ropė“, „Trys paršiukai“, „Pirštinė“), trumpas improvizacijas pagal pačių vaikų išgalvotus siužetus. • Persirengia įvairiais personažų kostiumais, konstruoja savo sumanytas kaukes.
<p>Estetinis suvokimas</p>	<p>Vertybinė nuostata - domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai: atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. <u>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 17-18).</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir t.t. • Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. • Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. • Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. • Pastebi spalvų, formų grožį. Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius, gerbia kito nuomonę. • Kuria individualius savo darbėlių albumus, juos rodo draugams, mokytojams, tėvams.
<p>Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai</p>		
<p>Ugdymo kontekstas: universalus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi ir kūrybinių dialogų kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Pedagogas - vaikų veiklos koordinatorius, vaiko ugdymo(si) situacijų moderatorius, patarėjas, draugas, stebėtojas. Pedagogas padeda suprasti, praplėsti ir pagilinti vaiko mokymą(si), sustiprinant įgyjamas patirtis. Sudaro sąlygas vaikams klausytis vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, gyvos muzikos. Meninio ugdymo mokytojas gyvai pristato muzikinius instrumentus, kuriuos būtų galima paliesti, tyrinėti, išbandyti (būgnas, mėnulio būgnelis, gitara, armonika, tarškynės, pianinas, kanklės ir kt.). Mokoma susikaupimo, dėmesio koncentravimo klausantis atliekamų kūrinių, skatinama vaikus išsakyti savo nuomonę po instrumento pristatymo, matyto koncerto, muzikinio spektaklio, pramogos ar vakaronės. Nuolatos palaikomas kontaktas su vaikais, jie skatinami kalbėti, atsakyti į klausimus, apibūdinti savo veiklą, išsakyti savo nuomonę, analizuoti, kritiškai mąstyti. Mokytojas yra vaiko žaidimo palaikytojas ir modeliuoja grupės aplinką taip, kad priemonės (tiek dailės, tiek įvairūs persirengimo kostiumai, kaukės, skarelės) grupės aplinkoje būtų vaikams lengvai prieinamos.</p> <p>Ugdymo(si) būdai: eksperimentavimas (dailės priemonėmis bei netradicinėmis priemonėmis: smėliu, augalais, akmenukais, kriauklėmis, skirtingos struktūros popieriumi bei medžiagomis), tyrinėjimas (spalvų liejimas, žaislų gaminimas, senų ir naujų daiktų lyginimas) kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, muzikiniai žaidimai (muzikos klausymas, garsų pamėgdžiojimas, ritmikos pratimai), naratyvinis žaidimas, STEAM.</p>		

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS

Pasiiekimų sritis	Vertybinių nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Mokėjimas mokytis	<p>Vertybinių nuostata - noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai: geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymo(si) veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 27-28).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stebi, domisi, įsitraukia į bendras veiklas. • Imasi iniciatyvos, siekia savo tikslo. • Prisitaiko prie situacijos, keičia sprendimus, išbando įvairius būdus, priemones, idėjas ir numato kelis žingsnius tikslui pasiekti, juos įgyvendina. • Komentuoja, pasakoja, dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą.
Tyrinėjimas	<p>Vertybinių nuostata - domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai: aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 24-25).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėja gyvosios ir negyvosios aplinkos objektus ir reiškinius, jų savybes. • Sėja, sodina. Stebi augalų dygimą, augimą, nuima derlių. Moko(si) augalininkystės pradmenų. • Taiko įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones. • Stebi, grupuoja, lygina pagal pasirinktus požymius ar savybes. • Ieško panašumų ir skirtumų tarp objektų ir reiškinių. • Pasirenka eksperimentui reikalingas priemones. • Apmąsto savo veiklą, kelia klausimus ir hipotezes siūlo idėjas.
Problemų sprendimas	<p>Vertybinių nuostata - nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta, įvardina ar bando apibūdinti esamą problemą. • Savarankiškai ar drauge su kitais ieško sprendimo būdų, eksperimentuoja, išbando žinomus ar sugalvotus veikimo būdus. • Pasirenka tinkamiausią sprendimą esamai situacijai. • Stebi, vertina ir supranta savo ir kitų veiksmų pasekmes.

	<i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 25-26).</i>	
Kūrybiškumas	<p>Vertybinė nuostata - nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.</p> <p>Esminiai gebėjimai: pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 22-23).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pastebi, išbando ir naudoja įvairias medžiagas ir priemones skirtingais būdais. • Keičia kūrybines idėjas, atkartoja ir papildo įprastus veikimo būdus naujais elementais. • Kuria siužetus, vaidmenis, taisykles. • Domisi kitų kūryba, ją reflektuoja. Pasakoja, paaiškina, fantazuoja, užduoda klausimus. • Žaidžia socialinius - vaidmeninius žaidimus, per juos vis geriau pažįsta save ir savo galimybes, kitų žmonių gyvenimo būdą.

Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai

Ugdymo kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi bei realių ir virtualių aplinkų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Pedagogas koordinuoja vaikų veiklas, moderuoja ugdymo(si) situacijas, kurios padeda vaikams suprasti, praplėsti ir pagilinti mokymą(si) ir sustiprinti įgyjamas patirtis. Pedagogas kuria kontekstus mokymui(si), kurie keltų vaikams iššūkius, skatintų tyrinėti, aktyviai ir kūrybiškai veikti, diskutuoti, reflektuoti, mokytis vienas iš kito ir veikti kartu. Mokytojas parūpina vaikų smalsumą, vaizduotę žadinančių, veiklumą skatinančių daiktų, mechanizmų, medžiagų kūrybiniams darbams, tyrinėjimui. Pedagogas kuria ir atnaujina stimuliuojančią grupės aplinką, kurioje vaikai savarankiškai gali surasti informaciją ir jam reikalingų priemonių (enciklopedijos, žemėlapiai, planšetės, interaktyvius ekranus ir kt.).

Ugdymo(si) būdai: pokalbis-diskusija, hipotezių kėlimas, žaidimas, stebėjimas ir tyrinėjimas, eksperimentavimas, veiklos eigos ir rezultatų aptarimas, socialiniai - vaidmeniniai žaidimai, ekskursijos, IKT taikymas, STEAM.

JAUTRUS KULTŪRŲ ĮVAIROVEI

Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	<p>Vertybinė nuostata - nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.</p> <p>Esminiai gebėjimai: pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. • Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. • Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. • Įsitraukę į žaismės situacijas, bando juokauti „ateivių“, „užsienio“ kalbomis.

	<p>nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl.8-9).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėja kitų vaikų kalbos vaizdo įrašus, mėgina pakartoti žodelius. • Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. • Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. • Pripažįsta netinkamai pasielgęs, bando, moka ištaiso klaidą: numetęs(-usi) pakelias, pastūmėjęs(-usi) atsiprašo, išpylęs(-usi) pašluosto, išvalo. • Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.
<p>Aplinkos pažinimas</p>	<p><i>Vertybinių nuostatų - nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 9-11).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. • Dalyvauja grupės išvykose į gamtą, teatrą, muziejų. Jose rodo susidomėjimą, stengiasi nepamiršti atlikti mažas užduotis. Pasakoja apie tai, kas buvo įdomu, o kas nelabai. • Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kitų kultūrų. • Tyrinėja kitų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir t.t.). • Diskutuoja apie suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką, kokių savybių žmogui reikia darbe. Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. • Susipažįsta su įvairiais gamtos ir oro reiškiniais: giedra, lietus, sniegas, griaustinis, vaivorykštė. • Stebi augalų augimą, žydėjimą, mokosi saugoti, prižiūrėti gamtą. • Tyrinėja augalus, liečia jų lapus, žievę, uosto gėlių žiedus. • Atpažįsta gyvūnų ir paukščių iliustracijas, fotografijas, mėgdžioja judesius, garsus. Spalvina gyvūnų ir paukščių trafaretus, bando juos piešti, lipdyti. • Atranda naujas veiklas naudodami gamtines medžiagas (žaidžia su smėliu, vandeniu, rankioja akmenėlius ir t.t.).
<p>Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai</p>		

Ugdymo kontekstas: kultūrinio dialogų, kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.
Mokytojo vaidmuo. Pedagogas ugdo vaikų bendradarbiavimo įgūdžius veikiant daugiakultūrinėje aplinkoje, moko tolerancijos kitos išvaizdos, gebėjimų žmonėms. Kuria daiktinę aplinką, parūpina priemonių vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams. Drauge su vaikas skaito literatūros kūrinius apie žmonių tarpusavio santykius, įvairius poelgius, skirtumus.
Ugdymo(si) būdai: kūrybiniai – socialiniai projektai, rengiamos tautos tradicijas menančios šventės, ekskursijos aplankant miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Tikslingos pasirinktos medžiagos analizavimas (aiškinasi ir išreiškia supratimą apie tai, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, nepriteklių, kad šiems žmonėms yra reikalinga pagalba), tyrinėjimas, STEAM.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIŠ VAIKAS

Pasiekimų sritis	Vertybinių nuostata, esminiai gebėjimai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Fizinis aktyvumas	<p>Vertybinių nuostata - noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminiai gebėjimai: tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 3-4).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tikslingai siekia atlikti įvairius kūno judesius pratimus. • Bėgioja salėje nurodyta kryptimi, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. • Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. • Žaidžia judriuosius žaidimus su kamuoliu, rungtyniauja estafetėse. • Žaidžia smėliu bei smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. • Pieštuku, teptuku piešia, braižo nesudėtingas geometrines figūras, lipdo įvairius daiktus, kerpa tiesiai, taisyklingai laikydamas žirkles ir klijuoja paveikslėlius. • Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai.
Savireguliacija ir savikontrolė	<p>Vertybinių nuostata - nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>Esminiai gebėjimai: sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.</p> <p><i>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo_kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 5-6).</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasako suaugusiam apie tai kaip jaučiasi, bando apibūdinti kodėl. Laukia pedagogo komentaro. • Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai bendraudami su kitais, kalbėdami vartoja žodžius: „mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „aš mergaitė“. • Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindami vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir t.t. • Nerimaudamas kalbasi su mokytoja, nusiminęs ar pavargęs randa „ramybės“ zoną poilsiui. • Kuria taisykles, jas išbando. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai stengiasi jų laikytis. • Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.

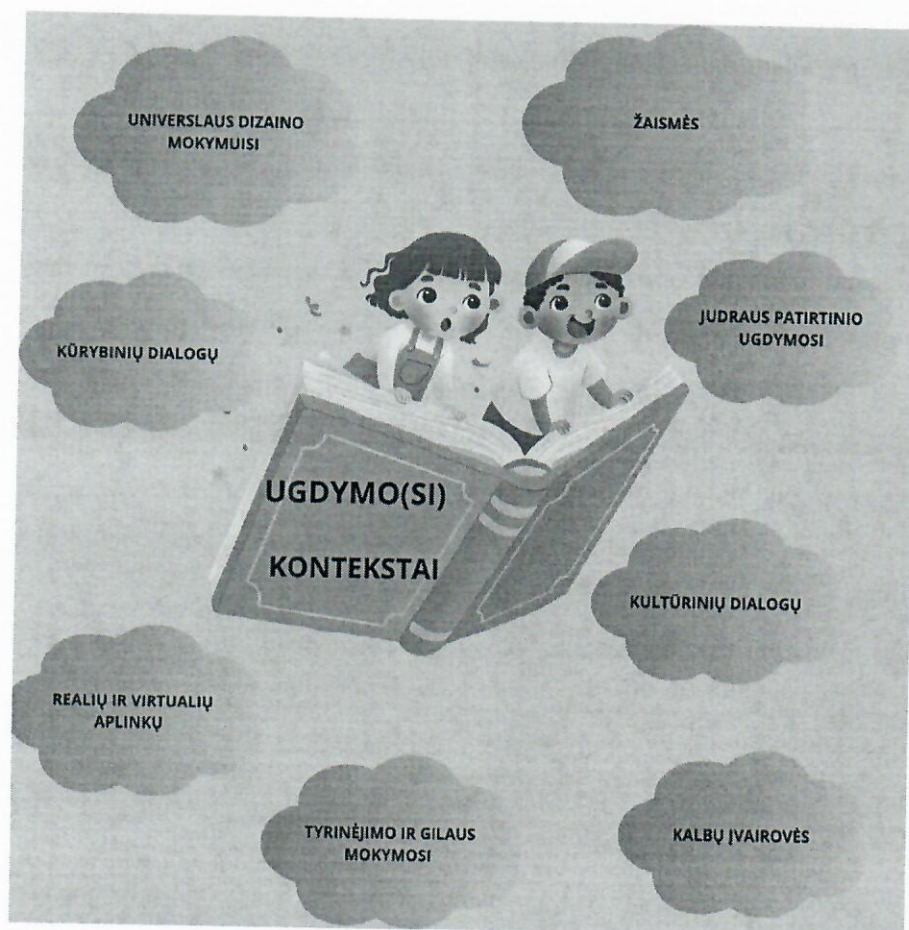

<p>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai</p>	<p>Vertybinė nuostata – domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</p> <p>Esminiai gebėjimai: esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinis saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p> <p><u>(Nuoroda į pasiekimų aprašą https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimo-kyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf psl. 2-3).</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Siekia būti savarankiškas: pats pavalgo, apsirengia, laikosi asmens higienos. • Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. • Pastebi, kad yra nešvarus ir savarankiškai prausiasi, šukuojasi plaukus. • Pasako, kaip reikia apsirengti šiltu ir šaltu oru. • Prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi. • Dalyvauja kasmetiniuose renginiuose sveikatingumui stiprinti. • Žaidžia didaktinius stalo žaidimus, kuriuose reikia parinkti aprangą pagal metų laikų kaitą. • Laisvai renkasi priemones bei kuria žaidimų erdvę (pvz.: „Žaidimų aikštelė“ „Autostrada“ „Kliūčių miestas“), kurioje patys veikia, keičia bei papildo žaidimo priemones. • Tyrinėja maisto produktus, aiškinasi ir komentuoja kuo naudingi ar žalingi vieni ir kiti maisto produktai. • Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. • Dalyvauja arbatėlės popietėse, kurių metu ragauja žolelių arbatą, sužino apie jų naudą. • Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose apie slypinčius pavojus aplinkoje. • Išvykų metu siekia laikytis eismo taisyklių, stebi kelio ženklus juos analizuoja ir samprotauja. • Žino kur kreiptis nutikus nelaimei.
<p>Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai</p>		
<p>Ugdymo kontekstas: judraus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Mokytojas skatina vaikus diskutuoti, pasakoti, ką jie daro kasdien, kad būtų stiprūs ir sveiki. Pedagogas plečia vaikų supratimą apie sveikatą ir jos tausojamą: rodo filmus, organizuoja grupės ar kelių grupių projektus apie sveikatą, ligas ir jų įveikimo būdus, mitybą, sportą ir grūdinimąsi. Pedagogas siūlo vaikams įvairias žaidybines situacijas, kuriuose vaikai galėtų vaikščioti ant pirštų galų, kulnų. Parūpina įvairaus sportinio inventoriaus, sudaro vaikams sąlygas važinėti įvairiomis transporto priemonėmis bei rengia viktorinas apie saugų elgesį. Atsižvelgdamas į vaiko fizinę sveikatą bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą per judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimų, sudarydamas sąlygas vaikams varžytis estafetėse. Parūpina, kad ugdomojoje aplinkoje būtų smulkiosios motorikos lavinimo priemonių: karoliukų, mozaikų, konstruktorių. Pedagogas per patirtines veiklas kalbasi su vaikais apie švarą. Organizuoja žaidimus kuriuose vaikai skatinami sudėti, kišti įvairius daiktus į dėžutes, minkyti tešlą, kirpti įvairias formas, vėliau jas klijuoti. Sistemingai skatina vaikus tvarkyti žaislus, padėti jiems rasti savo vietą, moko asmens higienos įgūdžių. Įrengia grupėje nusiramimo vietą, parodo vaikams būdus padedančius nusiraminti. Paaiškina vaikams kaip netinkamas jų elgesys skaudina kitus, pagiria kai vaikas elgiasi tinkamai. Pasakoja istorijas, nutikimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus.</p> <p>Ugdymo(si) būdai: pokalbis - diskusija, organizuojamos „sveikatos dieneles“, dalyvaujama miesto ir respublikos renginiuose, skatinančiose sveikatos stiprinimą, rengiamos varžybos ir olimpiados, žaidžiami judrieji žaidimai.</p>		

Ugdymo(si) aplinka. Vaikų ugdymas(is) vyksta vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už įstaigos ribų. Vaikai dalyvauja kitų ikimokyklinio ugdymo įstaigų, socialinių partnerių

organizuojamuose projektuose, akcijose, šventėse, varžybose, kurių metu įgyja naujos socialinės patirties. Ugdymo(si) aplinka darželyje kuriama estetiška, saugi, funkcionali, nuolat kintanti ir įvairiomis priemonėmis turtinama, atitinkanti vaikų amžiaus poreikius, skatinanti vaiko aktyvumą, smalsumą, tinkama bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais, mokytis vienas iš kito. Leidžianti įgyti žinių bei patirties, ugdanti kūrybiškumą (priemonių įvairovė), sudaranti sąlygas vaikų žaidimams, bandymams, mėginimams, tyrinėjimams, eksperimentavimui, problemų sprendimui, garantuojanti ne tik fizinį saugumą, bet ir gerą emocinę atmosferą, kurioje vaikas jaučia suaugusiojo dėmesį, paramą, globą ir meilę. Vaikui nuolat demonstruojama, kad jis čia laukiamas (kortelės su vaikų vardais ar simboliais rūbinėje ant spintelių, šalia rankšluosčių prausykloje, aplankai su vaikų darbais). Aplinka sukurta taip, kad vaikas joje jaustųsi šeimininkas – galėtų laisvai ją keisti, pritaikyti žaidimams ir veiklai. Įstaigos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai (žiūrėti 3 pav. Ugdymo(si) kontekstai).

3 pav. Ugdymo(si) kontekstai

Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos. Mokytojai kūrybiškai sieja savo idėjas su vaikų sumanymais, kad numatytas ugdymo(si) turinys taptų vaiko savastimi. Ugdymo(si) būdai papildomi, atnaujinami atsižvelgiant į vaikų norus, grupės poreikius, šeimos ir

bendruomenės pasiūlymus, mokytojų gerą patirtį, naujausią literatūrą. Siekiant tenkinti vaikų ugdymo(si) poreikius ir užtikrinant individualią vaiko pasiekimų pažangą mokytojas naudoja šias ugdymo(si) strategijas:

Aktyvaus mokymo(si) – skatina vaikus aktyviai dalyvauti mokymo(si) procese: per diskusijas, projektus, eksperimentus, naudojant visus jutimus – regėjimą, lytėjimą, uoslę ir t. t.

Diferencijuoto mokymo(si) – pritaikant ugdymo(si) turinį, procesą ir priemones atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, gebėjimus ir mokymo(si) stilių.

Mokymo(si) bendradarbiaujant – veiklos, kuriose ugdytiniai dirba grupėse siekdami bendro tikslo ir mokosi vieni iš kitų. Mokytojas įtraukia vaikus į diskusijas, kelia iššūkius vaikų žinojimui, paskatindamas drauge, bendraujant ir bendradarbiaujant ieškoti atsakymų, kurti grupinius darbus ir bendras veiklas. Vaikai skatinami priimti bendrus sprendimus, susitarti, dalintis patirtimi ir informacija, kelti klausimus mokytojui. Konstruktyvus dialogas vertinamas, kaip būtina ne tik vaiko gerovės, bet ir ugdymo(si) sąlyga.

Probleminio mokymo(si) – ugdytiniai sprendžia realias kylančias problemas, kurios skatina kritinį mąstymą ir sprendimų priėmimo įgūdžius.

Parama vaikų ugdymui(si) mokytojoms ir šeimoms. Ikimokyklinio ugdymo grupėse dirba aukštąjį išsilavinimą turintys ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojai, švietimo pagalbos specialistai. Įstaigoje dirbantys pedagogai ir specialistai sudaro komandą – derina savaitės veiklas siekdami vientiso vaikų ugdymo(si) proceso. Bendradarbiaujant tariamasi dėl metinių veiklos planų, projektų, įvairių veiklų dermės, numatomi ugdymo(si) būdai, ugdymo priemonių taikymas, siekiant užtikrinti vaikų pasiekimų pažangą.

Švietimo pagalbos specialistai su pedagogais reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymo(si) pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo(si) uždavinius. Įstaigoje ugdytiniams teikiama logopedo, psichologo, socialinio pedagogo bei mokytojo padėjėjo pagalba.

Įstaigos logopedai, gavę tėvų sutikimą, įvertina vaikų kalbos raidos ypatumus, nustato kalbėjimo ir kalbos sutrikimus bei specialiuosius ugdymo(si) poreikius. Atsižvelgdami į vaiko kalbėjimo ir kalbos sutrikimo pobūdį, teikia pagalbą vaikų grupėms ir pogrupiams, o esant poreikiui, su vaiku dirba individualiai.

Psichologo pagalbos tikslas - stiprinti vaikų psichologinį atsparumą ir psichikos sveikatą, prevencinėmis priemonėmis skatinti saugios ir palankios ugdymui(si) aplinkos darželyje kūrimą, padėti vaikams atgauti dvasinę darną, gebėjimą gyventi ir mokytis, aktyviai bendradarbiaujant su tėvais (globėjais), bendraamžiais bei mokytojais.

Socialinis pedagogas padeda ugdytiniam adaptuotis darželyje, užtikrina jų saugumą, socialinę raidą, stiprina pasitikėjimą savimi. Sudaro prielaidas pozityviai socialinei ir pilietinei brandai. Teikia socialinę pagalbą.

Mokytojo padėjėjas yra priskirtas pedagoginės psichologinės tarnybos vaikui, turinčiam tam tikrų specialiųjų ugdymo(si) poreikių. Dirba individualiai su vaiku, padeda mokytojui pasiekti ugdymo(si) bei savitvarkos tikslų.

Įstaigoje yra sudaryta vaiko gerovės komisija, kuri atlieka vaikų, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių (išskyrus poreikius, atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pirminį įvertinimą ir teikia siūlymą įstaigos vadovui dėl specialiojo ugdymo(si) šiems vaikams skyrimo, esant reikalui, siūlo tėvams (globėjams) vaiko specialiuosius ugdymo(si) poreikius įvertinti Kauno pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Teikia konsultacijas bei rekomendacijas tėvams, įstaigos pedagogams dėl specialiojo ugdymo(si) būdų, metodų, trukmės pritaikymo, elgesio, saugumo užtikrinimo ir kitais aktualiais klausimais.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĖSTINUMAS

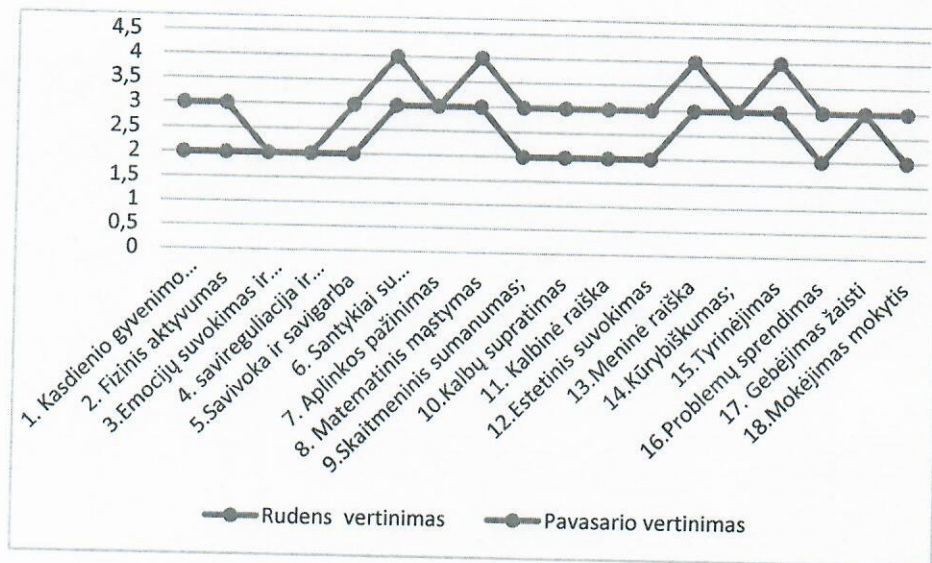
Vaikų ugdymo(si) pažanga. Vertinimas – tai ugdymo(si) proceso sudedamoji dalis ir grįžtamojo ryšio pagrindas, informacijos apie vaiko pažangą, pasiekimus rinkimo, analizės ir refleksijos procesas. Vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2024 m.). Pasiekimų aprašą sudaro 18 vaiko ugdymo(si) pasiekimų sričių, išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymo(si) ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymo(si) ypatumus.

Vertinimo metu nustatoma, kokių gebėjimų vaikas pasiekė 18-oje sričių, kokia yra vaiko pažanga, kokie yra vaiko raidos ypatumai, stipriosios ir tobulintinos sritys. Vertinimo procesas padeda pedagogui išvelgti vaiko ugdymo(si) galimybes, diferencijuoti ir individualizuoti ugdymą; suteikti tėvams (globėjams) informaciją apie vaiko ugdymą(si); gerinti ryšius tarp vaiko, tėvų (globėjų) ir įstaigos, planuoti ugdymą suteikiant pagalbą pagal vaikų poreikius. Vertinimo procesas apima 4 etapus: **stebėjimą, dokumentavimą, interpretavimą, informavimą.**

Pedagogai pasiekimų vertinimą atlieka ir dokumentuoja nuolat. Informacija apie vaiką, jo pasiekimus, daromą pažangą kaupiama Vaiko pasiekimų ir pažangos aplankale (tokį aplankalą turi kiekvienas grupės ugdytinis). Jame talpinami vaiko stebėjimų protokolai, kūrybinių darbų pavyzdžiai, vaiko mintys, kalbėjimo pavyzdžiai, elgesio situacijų aprašymai, nuotraukos, vaizdo medžiaga ir t. t. Į pasiekimų aplankalą dedami tik tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas išskiria naujus elementus, t. y. rodo jų tobulėjimą, išryškina jų gabumus, interesus, atskleidžia ugdymo(si) poreikius. Formuojamasis vertinimas atliekamas rugsėjo mėnesį, apibendrinamasis vertinimas gegužės mėnesį. Atlikus pirminį ir antrinį vertinimą gaunama

ugdymo(si) sričių pasiekimų kreivė (žiūrėti 5 pav. Vaikų pasiekimų sričių įvertinimas). Formuojama kreivė leidžia pastebėti kiekvieno vaiko individualią pažangą. Vaiko dabartiniai pasiekimai lyginami su ankstesniais. Pasiekimų kreivės taip pat kaupiamos vaiko pasiekimų ir pažangos aplankale.

5 pav. Vaikų pasiekimų sričių įvertinimas

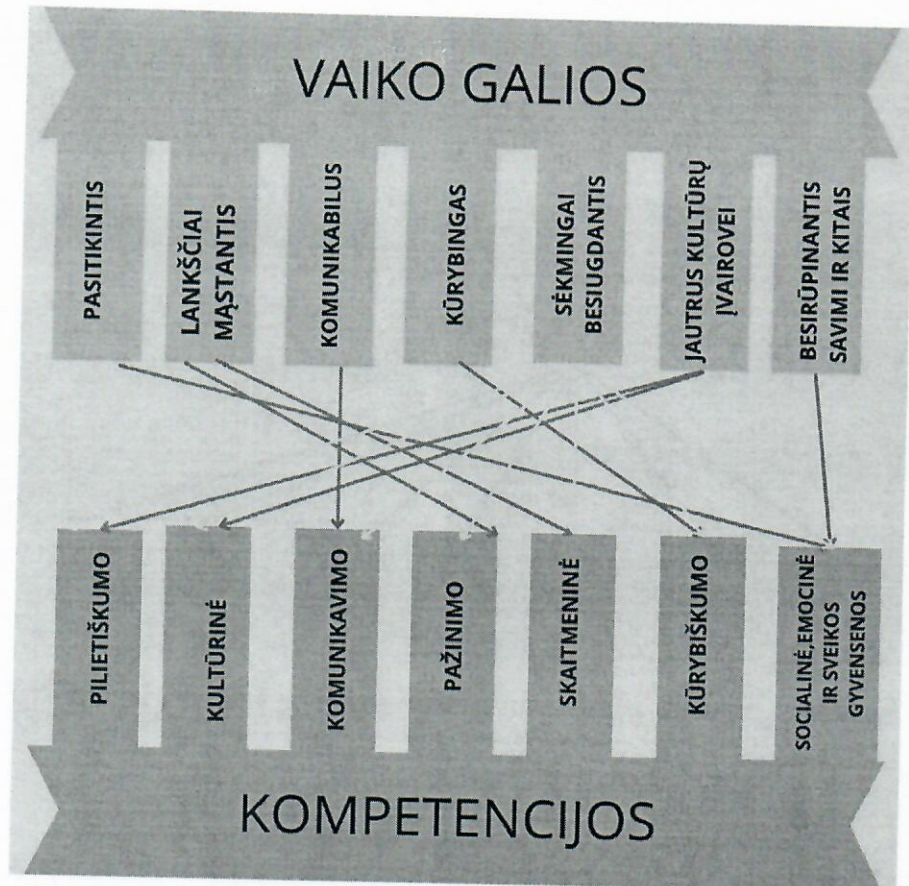
Apie vaiko pasiekimus ir pažangą informuojami tėvai (globėjai). Jie individualiai supažindinami su sukaupta medžiaga, organizuojami individualūs pokalbiai apie vaiko gebėjimus laikantis konfidencialumo nuostatų. Pokalbiai organizuojami po rudens ir pavasario vertinimo, atskirai aptariant kiekvieną pasiekimų žingsnelį, o esant poreikiui organizuojami papildomi susitikimai.

Ugdymo(si) tęstinumas. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina lopšelio-darželio programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos. Išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si).

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

Pasiekimų sritys yra lygiavertės, jos padeda augti vaiko pagrindinėms galioms, kurios sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų plėtotei priešmokykliniame ugdyme (žiūrėti 4 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė).

4 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė